

beskaffenhed og dens betydning for vedkommende part eller samfundet findes at berettigede til, at forklaring afkræves.

Endvidere er der i § 171, stk. 1 (om sigtedes nærmeste pårørende) og § 171, stk. 2 (om personer, for hvem afgivelse af forklaring kan medføre straf, tab af velfærd eller anden væsentlig skade) regler om vidnefritagelse, hvor afgivelse af forklaring vil medføre en loyalitetskonflikt for vidnet.

Endelig findes i § 170, stk. 3, regler om vidneudelukkelse for personer, der er undergivet særlig tavshedspligt, og i § 169 bestemmelser om vidneudelukkelse for tjenestemænd.

Retsplejelovens § 172 indeholder regler om vidnefritagelse for redaktører og redaktionelle medarbejdere ved den trykte presse samt ved radio- eller fjernsynsforetagender. Baggrunden for reglen er hensynet til pressens kildebeskyttelse og informationsfriheden. Retten kan dog efter retsplejelovens § 172, stk. 5, pålægge de nævnte personer vidnepligt, når sagen angår en lovovertrædelse, som er af alvorlig karakter, og som efter loven kan medføre straf af fængsel i 4 år eller derover, såfremt vidneførselen må antages at have afgørende betydning for sagens opklaring, og hensynet til opklaringen klart overstiger massemediernes behov for at kunne beskytte deres kilder. Retten kan endvidere efter § 172, stk. 6, pålægge vidnepligt, hvis sagen angår en overtrædelse af straffelovens §§ 152-152 c. Dette gælder dog ikke, hvis det må antages, at forfatteren eller kilden har villet afdække forhold, hvis offentliggørelse er af samfundsmæssig betydning.

Det bemærkes i den forbindelse, at spørgsmålet om vidnebeskyttelsens omfang for redaktører og redaktionelle medarbejdere ved medierne – og dermed udformningen af reglen i retsplejelovens § 172 – for tiden overvejes i et udvalg om samarbejdet mellem retterne og pressen, som forventes at afgive betænkning inden årsskiftet 1996/97.

Efter retsplejelovens § 824, stk. 2, er skriftlige meddelelser mellem sigtede og de i §§ 169-170 nævnte personer ikke genstand for beslaglæggelse, så længe de er i sidstnævnte personers besiddelse, og disse ikke sigtes for delagtighed i forbrydelsen.

Editionspligt kan endvidere efter retsplejelovens § 827, stk. 1, ikke pålægges de i §§ 169-172 nævnte personer, såfremt der derved ville fremkomme oplysninger om forhold, som vedkommende vil være udelukket fra eller frataget for at afgive forklaring om som vidne.

De gældende regler i retsplejeloven regulerer ikke, i hvilket omfang ransagning kan ske med hensyn til kommunikation mellem en mistænkt og de i §§ 169-172 nævnte personer.

Problemstillingen blev ligeledes overvejet i forbindelse med revisionen af retsplejelovens bestemmelser om telefonaflytning og andre indgreb i meddelelseshemmeligheden. Overvejelserne mandede ud i retsplejelovens § 782, stk. 2, hvorefter indgreb i meddelelseshemmeligheden ikke må foretages med hensyn til den mistænkte forbindelse med personer, der efter reglerne i § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne, dvs. præster, læger og advokater samt medhjælpere for disse personer. Retsplejelovens § 791, stk. 3, påbyder destruktion af materialet, hvis sådant indgreb i meddelelseshemmeligheden har fundet sted, medmindre materialet giver anledning til, at der rejses sigtelse for strafbart forhold mod den vidneudelukkede person, eller at hvervet som forsvarer bliver frataget den pågældende.

Strafferetsplejeudvalget har i betænkningen om ransagning under efterforskning foreslået, at der – ligesom ved indgreb i meddelelseshemmeligheden – foretages en begrænsning af adgangen til ransagning med hensyn til kommunikation mellem en mistænkt og de i § 170 nævnte personer.

Reglen bør udformes således, at den omfatter »personer, som efter § 170 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne«. Det følger heraf, at undtagelsen er absolut for så vidt angår mistænkte kommunikation med præster i folkekirken eller anerkendte trossamfund og forsvarere i en straffesag, idet der for disse personers vedkommende ikke er adgang til at pålægge vidnepligt. For så vidt angår læger og andre advokater end forsvarere, for hvem der i § 170, stk. 2, er hjemmel til under ganske særlige omstændigheder at pålægge vidnepligt, vil der undtagelsesvis kunne foretages ransagning, hvis betingelserne efter § 170, stk. 2, er til stede. Konstateringen heraf kræver en retlig afgørelse, og indgrebet vil derfor alene kunne iværksættes, når retskendelse herom foreligger, og vil således ikke kunne ske på grundlag af politiets forudgående beslutning, selv om undersøgelsens formål eventuelt kan forspildes ved at skulle afvente retskendelse.

Vedrørende den nærmere afgrænsning af anvendelsesområdet for reglen finder *et flertal i udvalget (fem medlemmer)*, at ransagning ikke generelt bør være udelukket hos de personer, der i medfør af § 170, stk. 1 og 4, er udelukket fra at afgive vidneforklaring. Flertallet henviser i den forbindelse til, at en sådan regel ikke gælder i dag, og at der i praksis – omend sjældent – foretages sådanne ransagninger.

Flertallet finder, at et generelt forbud mod ransagning hos de omhandlede personer – navnlig for så vidt angår advokater – vil kunne medføre en betænkelig indskrænkning i politiets muligheder for at opklare visse typer af økonomisk kriminalitet. Det må